

The Relationship between Attachment to Parents and Attachment to God with Social-emotional Well-being in Gifted Students in Qom

Abbas Rahiminezhad¹ , Fatimah Nosrati² , Ali Ghayoomi-Naeni^{3*}

1- Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

2- Department of Psychology & Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

3- Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

*Correspondence should be addressed to Mr. Ali Ghayoomi-Naeni; Email: aghayumi@ut.ac.ir

Article Info

Received: Oct 4, 2021

Received in revised form:

Oct 17, 2022

Accepted: Oct 26, 2022

Available Online: Dec 22, 2022

Keywords:

Attachment disorder

Adolescents

Health

Parents

Students

Spirituality

<https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i4.34817>

Abstract

Background and Objective: Many studies have been done on the relationship of attachment style to parents and attachment style to God with types of well-being (psychological, social and emotional). The main purpose of this study was to investigate relationship of attachment to parents and attachment to God with social and emotional well-being in gifted students.

Methods: This was a descriptive correlational study. The statistical population was all gifted students in Qom in the academic year 2016-2017, 299 of whom were selected by convenience sampling method. Data were collecting using Parental and Peer Attachment Scales (IPPA-R), Muslim Spiritual Attachment Questionnaire (M-SAS), Social Well-being Sub-Scale, Positive Emotions Sub-Scale and Life Satisfaction Sub-Scale. For statistical analysis of the obtained data, descriptive statistics (mean, frequency calculation and standard deviation) and inferential statistics (Pearson correlation coefficient and simultaneous regression) were used. In this study, all the ethical considerations were observed and the authors reported no conflict of interests.

Results: The results showed a positive and significant relationship between secure attachment to parents with social well-being and emotional well-being and its components in gifted students. There is also a positive and significant relationship between safe attachment to God with social well-being and emotional well-being.

Conclusion: People with secure attachments feel comfortable in intimate relationships; they tend to rely on others for support, they are sure that others love them. In explanation for the relationship between attachment to God and social and emotional well-being, it can be stated that faith and belief in God and the belief that everything starts well by relying on Him and God controls everything, causes a sense of optimism and confidence about one's future actions. Thus, with this sense, optimism enters the social arena.

Please cite this article as: Rahiminezhad A, Nosrati F, Ghayoomi-Naeni A. The Relationship between Attachment to Parents and Attachment to God with Social-emotional Well-being in Gifted Students in Qom. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(4):84-97. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i4.34817>

Summary

Background and Objective

Well-being refers to people's personal assessment and understanding of their quality of life

(including the quality of their social, psychological, and emotional actions) (1). Keys defines social well-being as the personal account of individuals about the quality of their relationships with others. Initially, social well-being was defined as individuals' perceptions of

their integration into society, acceptance of others, connection with society, and the individual's sense of participation in society (2). Keys also believes emotional well-being includes a set of symptoms that indicate the presence or absence of positive feelings about life. Emotional well-being can be measured through three structured scales: the presence of positive emotions (such as happiness and well-being), the absence of negative emotions (such as anxiety and frustration), and life satisfaction (3).

One of the factors that has been confirmed in numerous empirical studies in social well-being, happiness and life satisfaction is attachment to parents. In his theory of attachment, Bowlby focused on the role and importance of parents' relationship with the child (4). According to the theory of attachment, it can be stated that attachment is an emotional bond between two people and the manner and experience of this attachment leads to the emergence of certain behaviors in the child, her environment and new relationships (5).

Since the 1990s, Kirk Patrick, the "psychologist of religion", has adopted attachment as a "powerful framework" for understanding and integrating many aspects of religious affairs (6). The relationship between man and God can be visualized as a relationship of attachment. In this model of relationship, it can be stated that God has many functions of attachment, such as being a safe haven in times of threat; by relying on Him, many believers gain the courage to face various challenges in life (7).

Theoretically, the research findings provide information about the role of secure attachment to parents and God in the indicators of social and emotional well-being of gifted students, which can support other findings in this area.

Methods

Compliance with ethical guidelines: In the present study, after being informed of students' satisfaction, the information was provided to participants in the form of a questionnaire and participants were assured that all their personal information would remain confidential.

This was a descriptive correlational study. The statistical population included all boys and girls high schools gifted students in Qom, which included 1050 students. Available sampling method was used to select the sample group. Thus, 299 students (151 boys and 148 girls) of gifted high schools in high school ages (ages 14 to 17) were selected as the sample. To collect data, Parental and Peer Attachment Scales (IPPA-R)

(8), Muslim Spiritual Attachment Questionnaire (M-SAS) (9), Social Welfare Sub-Scale, Positive Emotions Sub-Scale and Life Satisfaction Sub-Scale (10) were used. For statistical analysis of the obtained data, descriptive (mean, frequency calculation and standard deviation) and inferential statistics (Pearson correlation coefficient and simultaneous regression) were used.

Results

Correlation analysis showed that secure attachment to parents has a positive and significant relationship with social well-being ($P < 0.01$, $r = 0.40$). Secure attachment to parents also had a positive and significant relationship with emotional well-being ($P < 0.01$, $r = 0.47$). The results of correlation analysis showed that secure attachment to God had a positive and significant relationship with social well-being ($P < 0.01$, $r = 0.36$). Secure attachment to God also had a positive and significant relationship with emotional well-being ($P < 0.01$, $r = 0.28$). Based on the findings of correlation analysis, insecure avoidance attachment to God has a negative and significant relationship with social well-being ($P < 0.01$, $r = -0.28$) and emotional well-being ($P < 0.01$, $r = -0.18$). These results show that high scores in insecure attachment to avoid God are associated with low scores in social and emotional well-being.

Conclusion

The aim of this study was to investigate the relationship of secure attachment to parents and secure attachment to God with social well-being and emotional well-being in intelligent students. Correlation analysis showed that secure attachment to parents has a positive and significant relationship with social well-being and its components. The results of this study are consistent with those of Beyrami et al., who examined the relationship between attachment style and desire to communicate (11). Safe attachment to parents also had a positive and significant relationship with emotional well-being. Micollinser and Fluorine believe that when experiencing traumatic emotions, secure attachment as an internal source helps to ensure adaptation and health (12). The results of correlation analysis showed that secure attachment to God has a positive and significant relationship with social well-being. Safe attachment to God also had a positive and significant relationship with emotional well-being. This finding is in line with the results of Nosrati et al., who showed that those with secure attachment to God valued themselves highly, and knew that

God loves them and helps and answers their wishes and prayers (13). In explanation for the relationship between attachment to God and social and emotional well-being, it can be stated that the fact that faith and belief in God and the belief that everything starts well by relying on Him and that God controls everything, causes a sense of optimism and confidence about one's future actions.

Acknowledgements

We hereby thank all the students who participated in this study.

Ethical considerations

According to the authors of the article, this study is obtained from the master's thesis of the third author of the article, which was approved by the Graduate Education Committee of the Psychology Department of Tehran University on 12/17/2013.

Funding

According to the authors of the article, this study had no sponsor and was carried out at the personal expense of the authors.

Conflict of interest

The authors of the article did not report any conflict of interests in this study.

Authors' contribution

Supervision of the design and development of the research plan: first and second authors; and data collection and analysis and drafting the article: third author.

References

1. Bagiyan M, Bakhti M. The Encouragement Training Based on Adlerian Approach and the Social and Emotional Well-Being of Boarding School Students. *Quarterly Journal of Family and Research*. 2014; 10(4):83-100. (Full Text in Persian)
2. Keyes CL. Complete mental health: An agenda for the 21st century. 2003.
3. Keyes CL. The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of health and social behavior*. 2002;207-22.
4. Bowlby J. Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger*: London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis; 1973. p. 1-429.
5. Besharat MA. Mabani Darmani-e Nazariyeh Delbastegi. *Rooyesh-e- Ravanshenasi Journal*. 2012;1(1):15-38. (Full Text in Persian)
6. Kirkpatrick LA, Shaver PR. Attachment theory and religion: Childhood attachments, religious beliefs, and conversion. *Journal for the scientific study of religion*. 1990;315-34.
7. Rowatt W, Kirkpatrick LA. Two dimensions of attachment to God and their relation to affect, religiosity, and personality constructs. *Journal for the scientific study of religion*. 2002;41(4):637-51.
8. Armsden GC, Greenberg MT. The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of youth and adolescence*. 1987;16(5):427-54.
9. HaddadiKoohsar AA, Ghobary-Bonab B. Relation between emotional intelligence and quality of attachment in high school administrators. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2011;30:949-53. (Full Text in Persian)
10. Joshanloo M, Nosratabadi M, Rostami R. Examining the factor structure of the keys comprehensive scale of well-being. 2006;3(9):35-51. (Full Text in Persian)
11. Beyrami M, Mohammadpour V, Gholamzadeh M, Islami B. Comparison of Happiness and Eagerness to Communicate in Student Attachment Styles. *Behavioral Sciences*. 2012;(6)1.
12. Mikulincer M, Florian V. The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. 1998.
13. Nosrati F, Batavani A, Ghobari-Bonab B, Masjedsaraee MR. The Relationship between Attachment to God, Attachment to Adults, Resilience, Self-compassion and Mindfulness in Undergraduate Students in Tehran University. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020;6(1):5-18. (Full Text in Persian)

دور التعلق بالأبوين والعلاقة اللاهوتية في تحسين مستوى الحياة الاجتماعية- العاطفية لدى التلامذة المتفوقين في مدينة قم

عباس رحيمي نجاد^١، فاطمة نصرتي^٢، علي قيومي نايني^٣

١- قسم علم النفس، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة طهران، طهران، إيران.

٢- قسم الأطفال ذوي الإحتياجات الخاصة، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة طهران، طهران، إيران.

٣- قسم علم النفس، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة شهيد جمران في الأهواز، الأهواز، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى السيد علي قيومي نايني؛ البريد الإلكتروني: aghayumi@ut.ac.ir

الملخص

معلومات المادة

خلفية البحث وأهدافه: أجريت الكثير من الدراسات حول دور التعلق بالأبوين والعلاقة اللاهوتية/الربانية في تحسين مستوى الحياة (النفسية، والاجتماعية، والعاطفية). وبناء على أهمية الأمر تسعى هذه الدراسة لإلقاء الضوء على تأثير التعلق بالأبوين والعلاقة باللاهوتية أو الروحية على تحسين مستوى الحياة الاجتماعية والعاطفية لدى التلامذة المتفوقين في مدينة قم.

الوصول: ٧ ربيع الأول ١٤٤٤
وصول النص النهائي: ٢٠ ربيع الأول ١٤٤٤
القبول: ٢٩ ربيع الأول ١٤٤٤
النشر الإلكتروني: ٢٧ جمادى الأولى ١٤٤٤

الكلمات الرئيسية:

منهجية البحث: اعتمدت هذه الدراسة المنهجية الوصفية الارتباطية. وركزت على الدراسات الميدانية بحيث شملت الجمعية الإحصائية جميع التلامذة المتفوقين في مدينة قم واختارت من بينهم ٢٩٩ تلميذاً عبر منهجية أخذ العينات المتاحة. والإستبيان الذي اعتمده فهو استبيان تقييم التعلق بالأبوين والأضراب المشار إليه بـ (IPPA-R)، كما اعتمدت استبيان العلاقة الروحية لدى المسلم المشار إليه بـ (M-SAS)، واستبيان المقياس الفرعي في تحسين مستوى الحياة الاجتماعية والعاطفية الإيجابية والشعور بالرضا من الحياة؛ كما استخدمت المنهجية التحليلية ومنهج الإحصائيات الوصفية (معدل الانحراف المعياري)، والمنهج الاستدلالي (درجة التعلق لدى بيرسون وجرسون)، لتحليل المعطيات النهائية. يُذكر أنه قد تمت مراعاة جميع الموارد الأخلاقية في هذا البحث وإضافة إلى ذلك، فإن مؤلفي البحث لم يشيروا إلى أي تضارب في المصالح.

الأبوان
التلميذ
الخلل العاطفي
الروحانية
الصحة
المراهق

المعطيات: أظهرت النتائج أن العلاقة بين التعلق السليم بالأبوين وبين تحسين مستوى الحياة الاجتماعية والعاطفية، وأيضاً العلاقة بين نمط الحياة السليم والعلاقة اللاهوتية وبين تحسين مستوى الحياة الاجتماعية والعاطفية لدى التلامذة المتفوقين، كانت علاقة إيجابية وذات دلالة واضحة.

الاستنتاج: وصلت الدراسة إلى أن الأفراد عند إيجاد العلاقة السلمية والحكيمة مع الآخرين يشعرون بنوع من الإرتياح. ويميلون إلى كسب دعم الآخر ويثقون بحب هذا الآخر لهم واهتمامهم بهم. كما يمكن القول حول مسألة التعلق بالله وعلاقته بتحسين مستوى الحياة الاجتماعية والعاطفية، بأن الإيمان والإعتقاد بالله والتوكل عليه يعزز الشعور بالتفاؤل ويطمئن الفرد بالمستقبل الزاهر ويخلق لديه شعوراً إيجابياً حول مستقبله. فينتقل الفرد في الحياة الاجتماعية من هذا المنطلق الإيجابي.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Rahiminezhad A, Nosrati F, Ghayoomi-Naeni A. The Relationship between Attachment to Parents and Attachment to God with Social-emotional Well-being in Gifted Students in Qom. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(4):84-97. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i4.34817>

رابطه دلبستگی به والدین و دلبستگی به خدا با بهزیستی اجتماعی-هیجانی در دانش آموزان تیزهوش شهر قم

عباس رحیمی نژاد^۱ ID، فاطمه نصرتی^۲ ID، علی قیومی نایینی^{۳*} ID

- ۱- گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
 ۲- گروه کودکان استثنایی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
 ۳- گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
 *مکاتبات خطاب به آقای علی قیومی نایینی؛ رایانامه: aghayumi@ut.ac.ir

چکیده

سابقه و هدف: پژوهش‌های زیادی درباره ارتباط بین سبک دلبستگی به والدین و سبک دلبستگی به خدا با انواع بهزیستی (روان‌شناختی، اجتماعی و هیجانی) انجام شده است. هدف اصلی مطالعه حاضر بررسی دلبستگی به والدین و دلبستگی به خدا با بهزیستی اجتماعی و هیجانی در دانش‌آموزان تیزهوش شهر قم بود.

روش کار: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری تمامی دانش‌آموزان تیزهوش شهر قم بود که ۲۹۹ نفر از آنان به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از سنجش دلبستگی به پدر و مادر و همسال (IPPA-R)؛ پرسش‌نامه دلبستگی معنوی مسلمانان (M-SAS)، مقیاس فرعی بهزیستی اجتماعی، عواطف مثبت و رضایت از زندگی؛ و برای تجزیه و تحلیل آماری از روش آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون هم‌زمان) استفاده شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بین دلبستگی ایمن به والدین با بهزیستی اجتماعی و بهزیستی هیجانی و همچنین بین سبک دلبستگی ایمن به خدا با بهزیستی اجتماعی و بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان تیزهوش رابطه مثبت و معنادار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: افراد با دلبستگی ایمن در برقراری روابط صمیمانه احساس راحتی می‌کنند؛ تمایل دارند برای حمایت به دیگران تکیه کنند و مطمئن هستند که دیگران دوستشان دارند. در تبیین دلبستگی به خدا و بهزیستی اجتماعی و هیجانی می‌توان گفت ایمان و اعتقاد به خدا و توکل به او موجب حس خوش‌بینی و اطمینان درباره عملکردهای آینده فرد می‌شود و فرد با این حس خوش‌بینی وارد صحنه‌های اجتماعی می‌شود.

اطلاعات مقاله

دریافت: ۱۲ مهر ۱۴۰۱

دریافت متن نهایی: ۲۵ مهر ۱۴۰۱

پذیرش: ۴ آبان ۱۴۰۱

نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۴۰۱

واژگان کلیدی:

اختلال دلبستگی
 دانش‌آموز
 سلامت
 معنویت
 نوجوانان
 والدین

استناد مقاله به این صورت است:

Rahiminezhad A, Nosrati F, Ghayoomi-Naeni A. The Relationship between Attachment to Parents and Attachment to God with Social-emotional Well-being in Gifted Students in Qom. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(4):84-97. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i4.34817>

مقدمه

با تعادل هیجانی مثبت و منفی در فعالیت‌های روزانه مرتبط است (۷).

یکی از عواملی که در پژوهش‌های متعدد تجربی اثربخشی آن در بهزیستی اجتماعی، شادکامی و رضایت از زندگی تأیید شده دلبستگی به والدین است. به نظر می‌رسد بسیاری از عامل‌های شکل‌دهنده بهزیستی اجتماعی در بزرگسالی به نحوه تعامل با والدین بستگی دارد. بالبی^۳ با نظریه دلبستگی به نقش و اهمیت ارتباط والدین با کودک می‌پردازد (۸). به اعتقاد وی روابط اولیه مبنای ایجاد روابط دلبستگی در آینده است. ایجاد روابط قابل اعتماد با والدین موجب احساس نزدیکی، ارزش‌های مشترک و همانندسازی با دنیای اجتماعی می‌شود. بر اساس نظریه دلبستگی می‌توان گفت که دلبستگی پیوند احساسی یا عاطفی بین دو فرد است و نحوه و تجربه این دلبستگی به بروز رفتارهای معینی در کودک، محیط و ارتباطات جدید او منجر می‌شود (۹). نقش پیش‌بینی‌کننده دلبستگی به والدین و همسالان در تنظیم شناختی هیجانات نوجوان نیز در پژوهش‌ها تأیید شده است (۱۰). کرایتون^۴ معتقد است سبک‌های دلبستگی با سلامت روانی و میزان رضایت از زندگی در سال‌های بعد همبستگی دارد (۱۱). سبک دلبستگی ایمن با کیفیت روابط مثبت با دیگران، رشد فردی و سلامت روانی بالا در ارتباط است (۱۲). نتایج پژوهش افشاریان و کدیور نشان داده است که کیفیت دلبستگی پیش‌بینی‌کننده نیرومندی برای پیش‌بینی رفتارهای خرابکارانه و ضداجتماعی در نوجوانان است. به این معنی که هرچه دانش‌آموزان در میزان پاسخ‌دهی والدین نسبت به نیازهای هیجانی خود احساس امنیت بیشتری کنند، از میزان رفتار خرابکارانه آنان کاسته می‌شود (۱۳).

در حوزه دلبستگی، گرچه نظریه‌پردازی بالبی بر ریشه‌های تحولی نظام دلبستگی تمرکز یافته و تجلی عمده آن در روابط کودک-خردسال، رابطه مادرانه است، در عین حال وی از ابتدا آشکارا معتقد بود که فرایندها و پویایی‌های دلبستگی تأثیرات گسترده‌ای بر تحول اجتماعی و کارکرد شناختی فرد در طول زندگی دارد؛ ضمن اینکه پویایی‌های دلبستگی در چهارچوب نظام‌های دیگر مانند دلبستگی به کلیسا یا وطن ادامه می‌یابد (۱۴). از دهه ۹۰ میلادی به بعد کرک‌پاتریک^۵، روان‌شناس دین، دلبستگی را به‌عنوان چارچوبی توانمند برای درک و یکپارچه کردن بسیاری از جنبه‌های امور دینی اختیار نموده

بهزیستی به ارزیابی و درک شخصی افراد از کیفیت زندگی‌شان (شامل کیفیت کنش‌های اجتماعی، روان‌شناختی و عاطفی آنان) اطلاق می‌شود (۱). کیز^۱ معتقد است در کنار جنبه‌های شخصی بهزیستی، نمی‌توان از جنبه اجتماعی آن غافل شد (۲). او بهزیستی اجتماعی را گزارش شخصی افراد از کیفیت ارتباطاتشان با دیگران تعریف می‌کند. از ابتدا نیز بهزیستی اجتماعی ادراک افراد از یکپارچگی آنان با جامعه، پذیرش دیگران، پیوستگی با اجتماع و احساس فرد از مشارکت با جامعه تعریف می‌شد (۳). بهزیستی اجتماعی بیانگر پدیده‌ای اساساً عمومی (در مقابل خصوصی) است که بر تکالیف اجتماعی که بشر در دل ساختارهای اجتماعی و جوامع با آنها مواجه است متمرکز می‌شود (۴). الگوی چندوجهی کیز از بهزیستی اجتماعی شامل پنج جنبه می‌شود که میزان کارکرد بهینه افراد را در عملکرد اجتماعی آنان معلوم می‌کند. ابعاد بهزیستی اجتماعی عبارت است از: ۱) یکپارچگی اجتماعی که بیانگر ارزیابی فرد از کیفیت رابطه‌اش با اجتماع و جامعه می‌شود؛ ۲) پذیرش اجتماعی که درک فرد را از ویژگی‌های افراد جامعه به‌عنوان یک کلیت تعریف می‌کند؛ ۳) مشارکت اجتماعی که ارزیابی فرد از ارزش اجتماعی خود است؛ ۴) شکوفایی اجتماعی که ارزیابی فرد از مسیر حرکت جامعه و ظرفیت‌های آن است؛ به این معنا که فرد احساس کند جامعه در حال تحول است و توانایی شکوفایی از طریق شهروندان و نهادهای اجتماعی را دارد و ۵) درک‌پذیری اجتماع (انسجام اجتماعی) که بیانگر فهم کیفیت، ساخت و طرز کار جهان اجتماعی و شامل علاقه‌مندی و اهمیت به شناخت دنیا است (۳). کیز همچنین بهزیستی هیجانی را شامل مجموعه‌ای از نشانه‌ها می‌داند که بیانگر حضور یا غیاب احساسات مثبت نسبت به زندگی است. بهزیستی هیجانی را می‌توان از طریق سه مقیاس ساختاریافته حضور عواطف مثبت (مانند شادی و سرحالی)، غیاب عواطف منفی (مانند اضطراب و ناامیدی) و رضایتمندی از زندگی سنجید (۵). تحقیقات انجام‌شده بیانگر این است که بهزیستی هیجانی با مهارت مدیریت استرس و استرس ادراک‌شده رابطه دارد (۶). کارلینگ^۲ و همکاران نیز در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده‌اند که بهزیستی هیجانی در زندگی روزمره به‌طور جزئی

³) Bowlby

⁴) Crayton

⁵) Kirkpatrick

¹) Keyes

²) Gärling

معناداری با بهزیستی رابطه دارد؛ پژوهش فعلی به بررسی تعیین رابطه دل‌بستگی به والدین و دل‌بستگی به خدا با بهزیستی اجتماعی و هیجانی و مؤلفه‌های آن در دانش‌آموزان تیزهوش شهر قم پرداخته است. از بُعد نظری یافته‌های پژوهش اطلاعاتی را درباره نقش دل‌بستگی ایمن به والدین و خدا در شاخص‌های بهزیستی اجتماعی و هیجانی دانش‌آموزان تیزهوش در اختیار قرار می‌دهد که خود می‌تواند پشتوانه یافته‌های دیگر در این حوزه باشد.

بیشتر مطالعات در زمینه موضوع پژوهش حاضر در سایر کشورها صورت گرفته است و با توجه به متفاوت بودن فرهنگ‌های مختلف و همچنین با توجه به اینکه تاکنون سنجش دقیقی از میزان اثرگذاری دل‌بستگی ایمن به والدین و دل‌بستگی به خدا با انواع بهزیستی صورت نپذیرفته است، اجرای این پژوهش با توجه به جامعه آن یعنی دانش‌آموزان تیزهوش به نتایج جدیدی منجر می‌شود. ضمن اینکه دانش‌آموزان تیزهوش سرمایه ملی هر کشوری محسوب می‌شوند و نداشتن توجه ویژه به آنان موجب آسیب روانی آنان می‌گردد و نتایج چنین پژوهش‌هایی از بُعد کاربردی در حیطة تربیتی و مشاوره و آموزش و پرورش دانش‌آموزان تیزهوش کاربرد دارد. همچنین می‌تواند به والدین، مربیان و سایر دست‌اندرکاران جامعه در امر خطیر تعلیم و تربیت کمک کند تا به نقش دل‌بستگی ایمن در سلامت نوجوانان و جوانان پی ببرند و با تعمق دل‌بستگی به خدا در دوران نوجوانی و جوانی از بسیاری از مشکلات روانی افراد جلوگیری نمایند.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: پس از آگاهی از رضایت دانش‌آموزان، پرسش‌نامه‌های پژوهش در اختیار افراد قرار داده شد و توضیحات لازم درباره تکمیل آنها داده شد. پس از مدت زمانی که خودشان موافق آن بودند پرسش‌نامه‌های تکمیل شده جمع‌آوری شد. به شرکت‌کنندگان نیز اطمینان داده شد که اطلاعات شخصی آنان محرمانه باقی خواهد ماند.

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری تمامی دانش‌آموزان تیزهوش دبیرستان‌های پسرانه و دخترانه استعدادهای درخشان شهر قم در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ شامل ۱۰۵۰ دانش‌آموز بود. برای انتخاب گروه نمونه از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. بدین ترتیب که ۲۹۹ دانش‌آموز (۱۵۱ پسر و ۱۴۸ دختر) دبیرستان‌های

است (۱۵). رابطه بین انسان و خدا را می‌توان رابطه دل‌بستگی تجسم نمود. در این الگوی رابطه‌ای می‌توان گفت که خداوند بسیاری از عملکردهای موضوع دل‌بستگی را از قبیل پناهگاه امن بودن در مواقع تهدید دارا است که با اتکا به او بسیاری از افراد مؤمن جرئت مواجهه با چالش‌های مختلف زندگی را پیدا می‌کنند. افزون‌براین، افراد احتمال دارد رفتارهایی را در ارتباط با خداوند نشان دهند که ویژگی‌های رابطه دل‌بستگی است. این رفتارها را می‌توان جوارجویی از طریق دعا و نیایش یا مناسک، اضطراب جدایی و اعتراض به جدایی در صورت ادراک دوری خدا به حساب آورد (۱۶). رابطه بهزیستی با دامنه گسترده‌ای از متغیرهای مربوط به دین و معنویت مانند نگرش به دین، حضور در تشریفات و مراسم مذهبی، فعالیت‌های دینی، باورهای دینی، جهت‌گیری دینی، مقابله مذهبی، تردید دینی، معنویت، رسش معنوی و تجربه معنوی بررسی شده است. بیشتر پژوهش‌ها رابطه مثبت معناداری بین اشتغال دینی بالا با رضایت از زندگی و شادی بیشتر، خلق بهتر و روحیه بالاتر به دست داده‌اند (۱۷). برادشاو^۱ و همکاران نیز دریافته‌اند که بین تصویر ذهنی مثبت از خدا و گستره وسیعی از نشانه‌های رفتاری شامل افسردگی و اضطراب همبستگی منفی معناداری وجود دارد. درحقیقت افراد با دل‌بستگی ایمن به خدا اضطراب، تنهایی، افسردگی و سطوح پایینی از آشفتگی‌های روان‌شناختی و سطوح بالاتری از رضایت از زندگی را نشان می‌دهند (۱۸). مؤمنان خواستار نزدیکی به خدا هستند و این تماس برای آنان در میان ارتباط با خدا در شکل‌های دعا و مشارکت در فعالیت‌های مذهبی دلپذیر است. دل‌بستگی به خدا به افراد این اعتماد به نفس را می‌دهد که با چالش‌های کنونی و آتی روبه‌رو شوند (۱۹). پرسینگر^۲ معتقد است زمانی که شخص درمانده است همان ارتباطی را با خدا برقرار می‌کند که در خلال دوران کودکی با والدین خود داشته است (۲۰).

با توجه به یافته‌ها و نظریه‌های یادشده، خداوند چهره دل‌بستگی مطلق است و به‌عنوان کسی که از پیروانش محافظت و آنان را هدایت می‌کند، همانند والدین دیده می‌شود. همچنین با توجه به اهمیت انجام مطالعات درباره بهزیستی افراد مختلف جامعه به‌ویژه نوجوانان و دانش‌آموزان تیزهوش که نخبگان فردای جامعه خواهند بود و از آنجا که طبق یافته‌های پژوهش‌ها، سازه‌های دل‌بستگی به‌طرز

^۱) Bradshaw

^۲) Persinger

استعداد درخشان در سنین ۱۵ تا ۱۷، نمونه پژوهش در نظر گرفته شدند. برآورد حجم نمونه بر اساس تحقیقات مشابه صورت پذیرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس‌های سنجش دل‌بستگی به پدر و مادر و همسال (IPPA-R)، پرسش‌نامه دل‌بستگی معنوی مسلمانان (M-SAS)، مقیاس فرعی بهزیستی اجتماعی، مقیاس فرعی عواطف مثبت و مقیاس فرعی رضایت از زندگی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌های به‌دست‌آمده نیز از روش آمار توصیفی (میانگین، محاسبه فراوانی و انحراف معیار) و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون هم‌زمان) استفاده شد. معیارهای ورود به پژوهش دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه دوم دبیرستان‌های استعداد درخشان شهر قم، داشتن سن ۱۵ تا ۱۷ و تمایل به شرکت در پژوهش بود. معیارهای خروج از پژوهش نیز شامل نداشتن ملاک‌های ورود و تکمیل‌نکردن تمامی پرسش‌نامه‌ها بود.

۱) پرسش‌نامه سنجش دل‌بستگی به پدر، مادر و همسال: آرمسدن و گرینبرگ^۱ (۲۱) این پرسش‌نامه را در سال ۱۹۸۷ طراحی کرده‌اند. این آزمون سه بخش جداگانه دارد که عبارت است از: دل‌بستگی به مادر، دل‌بستگی به پدر و دل‌بستگی به همسال. هر یک از بخش‌های این پرسش‌نامه ۲۵ سؤال دارد که در مجموع شامل ۷۵ سؤال است. در پژوهش حاضر فقط از دو بخش این پرسش‌نامه یعنی دل‌بستگی به مادر و پدر استفاده شد. پرسش‌نامه اعتبار هم‌زمان بالایی دارد. در پژوهش نصرتی آلفای کرونباخ دل‌بستگی به مادر ۰/۸۳ و دل‌بستگی به پدر ۰/۸۳ ذکر شده است (۲۲).

۲) پرسش‌نامه دل‌بستگی معنوی مسلمانان: این پرسش‌نامه در صورت نهایی خود به‌صورت یک پرسش‌نامه ۳۷ سؤالی ارائه شده است که هر گزاره آن به‌صورت لیکرتی از نداشتن توافق خیلی شدید = ۱ تا توافق خیلی شدید = ۷ نمره‌گذاری می‌شود. مقیاس تهیه‌شده برای ۳۱۳ نفر از مسلمانان در کشور استرالیا اجرا شد. نتایج نشان داد که مقیاس مورد نظر شش عامل مشخص در ارتباط با الگوهای خود و دیگران دارد و در کل از روایی و اعتبار بالایی برخوردار است. نتیجه حاصل نشان می‌دهد که در اسلام نظریه دل‌بستگی به خدا وجود دارد و با مبانی دینی نیز سازگار است و می‌توان با استفاده از این مبانی، مقیاس معتبری برای اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی در ابعاد دل‌بستگی به خدا در

اسلام ساخت. تحلیل داده‌های حاصل از مقیاس ۳۷ ماده‌ای دل‌بستگی به خدا نشان داد که این مقیاس روایی بالایی دارد. داده‌های تحلیل عاملی گزارش‌شده این ادعا را تأیید می‌کند. ترکیب عاملی این مقیاس با ابعادی مثل جوارجویی (PS)، پناهگاه امن (SH)، پایگاه امن (SB)، اعتراض به جدایی (SP)، الگوی مثبت خود (PSS) و داشتن ادراک مثبت از خدا به‌عنوان الگوی دیگر (PSO) نشان می‌دهد که الگوی نظری برازش مناسبی دارد. افزون بر این، تحلیل داده‌ها گویای این است که ابعاد جوارجویی، پناهگاه امن، پایگاه امن و اعتراض به جدایی در زیر عامل مرتبه بالاتری به‌عنوان کارکرد الگوی دل‌بستگی خود را نشان می‌دهند. آلفای کرونباخ ابعاد این مقیاس برای جوارجویی ۰/۹۰، پناهگاه امن ۰/۹۳، پایگاه ایمن ۰/۸۸، اعتراض به جدایی از نگاره دل‌بستگی ۰/۸۶، ادراک مثبت از خدا ۰/۹۰ و داشتن ادراک مثبت از خود ۰/۹۰ محاسبه شد (۲۳).

۳) مقیاس فرعی بهزیستی اجتماعی: در این پرسش‌نامه از مقیاس ۱۵ سؤالی بهزیستی اجتماعی کیز استفاده می‌شود. پاسخ‌دهندگان باید روی طیفی از ۱ تا ۷ از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف مشخص کنند که هر سؤال تا چه حد آنان را توصیف می‌کند. این سؤالات پنج جنبه بهزیستی اجتماعی کیز را می‌سنجد؛ پیوستگی، یکپارچگی، پذیرش، تشریک مساعی و شکوفایی. (برای نمونه: معتقدم مردم خوب و مهربان هستند). نمره این مقیاس از مجموع نمرات هر پنج خرده‌مقیاس به دست می‌آید. جوشن‌لو و همکاران برای زیرمقیاس‌های آن ضریب آلفای ۰/۵۹ تا ۰/۷۶ را گزارش داده‌اند (۲۴).

۴) مقیاس فرعی عواطف مثبت: مقیاس عواطف مثبت با ارائه فهرستی از شش نشانه عاطفه مثبت در قالب شش سؤال (شادی و گشاده‌رویی؛ سرحالی و با حوصله بودن؛ خوشحالی بیش از حد؛ آرامش و آسودگی؛ رضایتمندی؛ و سرزندگی و شور و حرارت) از پاسخ‌دهندگان می‌خواهد تا با انتخاب یکی از اعداد ۱ تا ۵ (۱ = همیشه، ۲ = اکثر اوقات، ۳ = بعضی اوقات، ۴ = کمی و ۵ = هرگز) مشخص کنند که هر یک از شش نشانه فهرست‌شده را در طول ۳۰ روز گذشته به چه میزان تجربه کرده‌اند. جوشن‌لو و همکاران برای این مقیاس ضریب آلفای ۰/۸۵ را گزارش داده‌اند. مقدار آلفای کرونباخ مقیاس عواطف مثبت در پژوهش حاضر ۰/۸۶ بود (۲۴).

۵) مقیاس فرعی رضایت از زندگی: مقیاس رضایتمندی از زندگی با یک سؤال از پاسخ‌دهندگان می‌خواهد تا با انتخاب

^۱ Armsden & Greenberg

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
دل‌بستگی ایمن به والدین	۹۱/۲۳	۱۷/۸۲	۴۰	۱۲۵
دل‌بستگی ایمن به خدا	۱۸۶/۳۳	۳۳/۱۶	۳۲	۲۲۴
دل‌بستگی اجتنابی به خدا	۶۱/۵۴	۱۱/۵۸	۳۷	۱۱۰
دل‌بستگی اضطرابی به خدا	۵۷/۸۴	۵/۹۲	۳۱	۷۴

تعداد نمونه = ۲۹۹

همان‌گونه که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود توزیع هیچ یک از متغیرهای پژوهش خارج از حالت طبیعی نبود. در این باره تنها استثنا توزیع نمرات دل‌بستگی اجتنابی به خدا است که مقداری کشیدگی در توزیع آن دیده می‌شود. این میزان فقط در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار است.

جدول ۳) نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیرها	Z
بهزیستی اجتماعی	۰/۶۸
عواطف هیجانی	۱/۱۵
رضایت از زندگی	۰/۱۷
دل‌بستگی ایمن به والدین	۱/۱۳
دل‌بستگی ایمن به خدا	۱/۳۱
دل‌بستگی اجتنابی به خدا	۱/۴۱*
دل‌بستگی اضطرابی به خدا	۱/۰۶

* $P < 0.05$

تحلیل همبستگی نشان داد که دل‌بستگی ایمن به والدین با بهزیستی اجتماعی ($P < 0.01$ و $r = 0.40$)؛ و همچنین دل‌بستگی ایمن به والدین با مؤلفه‌های بهزیستی اجتماعی شامل درک‌پذیری اجتماعی ($P < 0.01$ و $r = 0.21$)، یکپارچگی اجتماعی ($P < 0.01$ و $r = 0.43$)، پذیرش اجتماعی ($P < 0.01$) و مشارکت اجتماعی ($P < 0.01$ و $r = 0.26$) و شکوفایی اجتماعی ($P < 0.01$ و $r = 0.22$) رابطه مثبت و معنی‌دار داشت. علاوه بر این، دل‌بستگی ایمن به والدین با بهزیستی هیجانی نیز رابطه مثبت و معنی‌دار داشت ($P < 0.01$ و $r = 0.47$) (جدول شماره ۴). نتایج به‌طور کلی نشان داد که دل‌بستگی ایمن به والدین با بهزیستی اجتماعی و هیجانی رابطه مثبت داشت.

یکی از اعداد ۰ تا ۱۰ (= ۰) اصلاً راضی نیستم و ۱۰ = خیلی راضی هستم) مشخص کنند که این روزها به‌طور کلی چقدر از وضع زندگی خود راضی هستند. اگرچه مقیاس‌های تک‌ماده‌ای رضایتمندی از زندگی مشخصه‌های آماری ضعیف‌تری نسبت به مقیاس‌های چندماده‌ای نشان می‌دهند؛ با وجود این، پژوهش‌های موجود به نتایجی نویدبخش درباره این مقیاس‌ها منتهی شده است. همبستگی مقیاس رضایتمندی از زندگی با بهزیستی روان‌شناختی ۰/۳۶ و با بهزیستی هیجانی ۰/۸۷ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ مقیاس رضایتمندی از زندگی ۰/۸۳ برآورد شده است. از این مقیاس‌ها به‌ویژه در مواقعی که استفاده از مقیاس‌های طولانی‌تر ممکن نباشد استفاده می‌شود. انواع گوناگونی از مقیاس‌های تک‌ماده‌ای رضایتمندی از زندگی و شادکامی ساخته شده است و پژوهشگران به‌طور گسترده‌ای از آن استفاده کرده‌اند (۲۴).

یافته‌ها

توزیع فراوانی گروه نمونه به تفکیک جنس در جدول شماره ۱ قابل مشاهده است. از مجموع ۲۹۹ شرکت‌کننده، ۱۴۸ نفر زن و ۱۵۱ نفر مرد بودند.

جدول ۱) توزیع فراوانی گروه نمونه بر پایه جنس

جنس	فراوانی	درصد
دختر	۱۴۸	۴۹/۵
پسر	۱۵۱	۵۰/۵
جمع	۲۹۹	۱۰۰

سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان به این شرح بود که ۱۶۵ نفر از آنان از پایه دوم و ۱۳۴ نفر از پایه سوم دبیرستان بودند. علاوه بر این، میانگین معدل دانش‌آموزان نیز ۱۸/۷۵ (با انحراف استاندارد ۰/۸۱) بود. جدول شماره ۲ شاخص‌های پراکندگی و گرایش مرکزی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲) شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
بهزیستی اجتماعی	۶۵/۳۳	۱۳/۲۳	۲۴	۹۸
عواطف هیجانی	۲۰/۷۶	۴/۶۳	۶	۳۰
رضایتمندی از زندگی	۶/۹۶	۱/۹۹	۱	۱۰

جدول ۴) ماتریس همبستگی دلبستگی ایمن به والدین با بهزیستی اجتماعی و هیجانی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
(۱) دلبستگی ایمن به والدین							
(۲) درک پذیری اجتماع	۰/۲۱**						
(۳) یکپارچگی اجتماعی	۰/۴۳**	۰/۳۵**					
(۴) پذیرش اجتماعی	۰/۲۴**	۰/۲۵**	۰/۳۸**				
(۵) مشارکت اجتماعی	۰/۲۶**	۰/۴۰**	۰/۳۸**	۰/۱۹**			
(۶) شکوفایی اجتماعی	۰/۲۲**	۰/۱۸**	۰/۳۷**	۰/۴۵**	۰/۲۷**		
(۷) بهزیستی اجتماعی	۰/۴۰**	۰/۶۴**	۰/۷۳**	۰/۶۴**	۰/۶۷**	۰/۶۹**	
(۸) بهزیستی هیجانی	۰/۴۷**	۰/۲۲**	۰/۴۵**	۰/۳۰**	۰/۲۴**	۰/۲۴**	۰/۴۳**

حجم نمونه=۲۹۹ و $P < ۰/۰۱$ **

$r = ۰/۲۷$ و شکوفایی اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = ۰/۲۰$) رابطه مثبت و معنی دار داشت. علاوه بر این، دلبستگی ایمن به خدا با بهزیستی هیجانی نیز رابطه مثبت و معنی دار ($P < ۰/۰۱$) و داشت ($r = ۰/۲۸$) (جدول شماره ۵).

نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که دلبستگی ایمن به خدا با بهزیستی اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = ۰/۳۶$) و دلبستگی ایمن به والدین با درک پذیری اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = ۰/۲۷$)، یکپارچگی اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = ۰/۳۲$)، پذیرش اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = ۰/۳۲$)، مشارکت اجتماعی ($P < ۰/۰۱$) و

جدول ۵) ماتریس همبستگی دلبستگی ایمن به خدا و بهزیستی اجتماعی و هیجانی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
(۱) دلبستگی ایمن به خدا							
(۲) درک پذیری اجتماع	۰/۲۷**						
(۳) یکپارچگی اجتماعی	۰/۳۲**	۰/۳۵**					
(۴) پذیرش اجتماعی	۰/۳۲**	۰/۲۵**	۰/۳۸**				
(۵) مشارکت اجتماعی	۰/۲۷**	۰/۴۰**	۰/۳۸**	۰/۱۹**			
(۶) شکوفایی اجتماعی	۰/۲۰**	۰/۱۸**	۰/۳۷**	۰/۴۵**	۰/۲۷**		
(۷) بهزیستی اجتماعی	۰/۳۶**	۰/۶۴**	۰/۷۳**	۰/۶۴**	۰/۶۷**	۰/۶۹**	
(۸) بهزیستی هیجانی	۰/۲۸**	۰/۲۲**	۰/۴۵**	۰/۳۰**	۰/۲۴**	۰/۲۴**	۰/۴۳**

حجم نمونه=۲۹۹ و $P < ۰/۰۱$ **

حجم نمونه=۲۹۹ و $P < ۰/۰۱$ **

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه دلبستگی ایمن به والدین و دلبستگی ایمن به خدا با بهزیستی اجتماعی و بهزیستی هیجانی در دانش آموزان تیزهوش شهر قم بود. تحلیل همبستگی نشان داد که دلبستگی ایمن به والدین با بهزیستی اجتماعی و مؤلفه های آن رابطه مثبت و معنی داری داشت. نتایج این پژوهش با مطالعه بیرامی و همکاران که رابطه سبک دلبستگی و اشتیاق را برای برقراری ارتباط بررسی نموده اند، همخوان است (۲۵).

بر پایه یافته های تحلیل همبستگی، دلبستگی نایمن اجتنابی به خدا با بهزیستی اجتماعی ($P < ۰/۰۱$ و $r = -۰/۲۸$) و بهزیستی هیجانی ($P < ۰/۰۱$ و $r = -۰/۱۸$) رابطه منفی و معنی دار داشت (جدول شماره ۶). این نتایج نشان می دهد که نمرات بالا در بُعد دلبستگی نایمن اجتنابی به خدا با نمرات پایین بهزیستی اجتماعی و هیجانی همراه است.

جدول ۶) ماتریس همبستگی دلبستگی نایمن اجتنابی به خدا با بهزیستی اجتماعی و هیجانی

متغیرها	۱	۲	۳
(۱) دلبستگی نایمن اجتنابی به خدا			
(۲) بهزیستی اجتماعی	-۰/۲۸**		
(۳) بهزیستی هیجانی	-۰/۱۸**	۰/۴۲**	۰/۴۳**

در تحقیقات خود درباره دل‌بستگی و شادکامی به این نتیجه رسیده‌اند که بین دل‌بستگی ایمن و شادکامی ارتباط معناداری وجود دارد؛ به این معنا که افراد دل‌بسته ایمن شادکامی بالاتری دارند و هرچه دل‌بستگی ناایمن‌تر باشد، افراد میزان شادکامی پایین‌تری را تجربه می‌کنند (۳۰). از آنجا که شادکامی (عواطف مثبت) و رضایتمندی از زندگی دو مقیاس اصلی بهزیستی هیجانی هستند پس می‌توان نتیجه گرفت که دل‌بستگی به والدین با بهزیستی هیجانی ارتباط مثبت دارد.

با توجه به اینکه همبستگی مقیاس‌ها و نشان‌دهنده رضایتمندی از زندگی و عواطف مثبت (بهزیستی هیجانی) با مقیاس‌های افسردگی در حدود ۰/۴- تا ۰/۵- است و از آنجا که دل‌بستگی ناایمن با افسردگی رابطه دارد، در افراد با دل‌بستگی ایمن این انتظار شکل گرفته است که تجارب منفی و استرس‌زا را می‌توان مدیریت کرد. از طرف دیگر، توانایی افراد ایمن در سازماندهی تجارب آسیب‌زا در قالب طرح‌واره‌ای متمایز از ساختار خود فرد، ممکن است به آنان کمک کند تا از انتشار آن به کل ساختار وجودی‌شان جلوگیری کند و در نتیجه موجب عواطف مثبت و رضایتمندی آنان از زندگی (بهزیستی هیجانی) خواهد شد.

نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که دل‌بستگی ایمن به خدا با بهزیستی اجتماعی و بهزیستی هیجانی رابطه مثبت و معنی‌داری داشت. این یافته با نتایج پژوهش نصرتی و همکاران همسو است که نشان داده‌اند افرادی که دل‌بستگی‌شان به خدا ایمن است، برای خود ارزش قائل می‌شوند و می‌دانند که خداوند آنان را دوست دارد و کمک‌کننده و جواب‌دهنده به خواسته‌ها و دعا‌های آنان است (۳۱). آخوندی و همکاران در پژوهش خود نشان داده‌اند که دل‌بستگی ایمن نسبت به خدا و تنظیم هیجان در میزان بخشش زناشویی مؤثر است (۳۲). در پژوهشی که در ایالات متحده انجام شده است برادشاو و همکاران نشان داده‌اند که دل‌بستگی به خدا ارتباط منحصر به فردی با اعتماد اجتماعی دارد؛ همچنین سبک‌های ناایمن دل‌بستگی به خدا (اضطرابی و اجتنابی) ارتباط معکوس با اعتماد اجتماعی در بین افراد دارد (۳۳). علاوه بر این، نتایج پژوهش رفاهی و همکاران نشان می‌دهد که دل‌بستگی به خدا با بهزیستی روان‌شناختی و همه‌شش بُعد آن شامل پذیرش خود، روابط مثبت با دیگران، خودمختاری، تسلط بر محیط، هدف زندگی و رشد شخصی در معلمان متأهل رابطه مثبت و معناداری دارد (۳۴).

بر اساس یافته‌های کافتسیوس^۱ (۲۶) و مک کارتی^۲ و همکاران (۲۷) می‌توان گفت که افراد با سبک‌های دل‌بستگی ایمن در ارتباط‌های خود از شیوه‌های کارآمد و مؤثر استفاده می‌کنند و توانایی مدیریت ارتباط عاطفی و هیجانی را دارند که با یافته‌های این پژوهش که دل‌بستگی ایمن به والدین را یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های بهزیستی اجتماعی می‌داند همسو است. در دل‌بستگی ایمن به والدین، سطح روابط به‌واسطه اعتمادی که به دیگران دارند مطلوب است و این ارتباط مطلوب به رشد اعتماد بین‌فردی و ایجاد احساسات مطلوب به رشد اعتماد بین‌فردی و ایجاد احساسات مطلوب و افکار مطلوب کمک می‌نماید. افراد با دل‌بستگی ایمن در برقراری روابط صمیمانه احساس راحتی می‌کنند و تمایل دارند که برای حمایت به دیگران تکیه کنند و مطمئن هستند که دیگران دوستشان دارند. این افراد خود را گرم توصیف می‌کنند و درباره خود دیدگاه مثبت و از دیگران نیز انتظارات مثبت دارند؛ افراد با سبک دل‌بستگی ایمن روابط خود را با افراد دیگر باثبات، دردسترس و پاسخ‌دهنده فرض می‌کنند و بنابراین، موفقیت بسیاری را در ایجاد و حفظ رابطه موفقیت‌آمیز با دیگران تجربه می‌کنند؛ در این افراد احساس اعتماد به طرف مقابل شکل می‌گیرد که موجب ایجاد ظرفیت پاسخ مثبت و همدلانه به دیگران در روابط بعدی می‌شود. از آنجا که بهزیستی اجتماعی از نظر کیز گزارش افراد از کیفیت ارتباطاتشان با دیگران، ادراک فرد از یکپارچگی با جامعه، پذیرش دیگران و تشریح مساعی تعریف شده است، دل‌بستگی ایمن به والدین سهم مهمی در بهبود کیفیت رابطه با دیگران و اعتماد و پذیرش دیگران ایفا می‌نماید.

در پژوهش حاضر دل‌بستگی ایمن به والدین با بهزیستی هیجانی نیز رابطه مثبت و معنی‌دار داشت. میکولینسر و فلورین^۳ بر این باورند که هنگام تجربه هیجان‌های آسیب‌زا، دل‌بستگی ایمن به مثابه منبعی درونی به تأمین سازگاری و سلامت کمک می‌کند (۲۸). اعتماد پایه‌ای به جهان و خوش‌بینی همراه با آن که حاصل دل‌بستگی ایمن به والدین است، به فرد این امکان را می‌دهد که با حس مسلط‌بودن با مشکلات زندگی مواجه شود. نتیجه به‌دست‌آمده با تحقیق گرین برگ^۴ و همکاران (۲۹) و فنی^۵ و نولر^۶ همسو است. آنان

^۱ Kafetsios

^۲ Mc Carthy

^۳ Mikulincer & Florian

^۴ Greenberg

^۵ Feeney

^۶ Noller

اجتنابی به خدا تبیین نمود.

محدودیت‌های پژوهش

در این پژوهش صرفاً یک نمونه در دسترس مطالعه شد که از جمله محدودیت‌های انجام پژوهش است؛ از این رو، در تعمیم این یافته‌ها به گروه‌های دیگر باید با احتیاط عمل شود.

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد می‌شود پژوهش حاضر با نمونه دیگری از دانش‌آموزان تیزهوش در شهرهای دیگر و با نمونه عادی تکرار و نتایج آن با هم مقایسه شود. علاوه بر این، با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی در مراکز و درمانگاه‌ها برای آموزش به والدین در جهت ایجاد دل‌بستگی ایمن در فرزندان برگزار شود.

قدردانی

مؤلفان از تمامی دانش‌آموزانی که در این پژوهش شرکت داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌کنند.

ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد مؤلف سوم مقاله است که در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ در کمیته تحصیلات تکمیلی گروه روان‌شناسی دانشگاه تهران تصویب شده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینه شخصی مؤلفان صورت گرفته است.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

نظارت بر طرح و تدوین برنامه پژوهش: مؤلفان اول و دوم؛ و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و پیش‌نویس مقاله: مؤلف سوم.

پایه ایمنی چهره دل‌بستگی به خدا ممکن است موجب تاب‌آوری و مدیریت عملکرد فرد در مقابله با چالش‌ها شود. از این رو عملکرد اجتماعی فرد کمتر آسیب می‌بیند. در تبیین دل‌بستگی به خدا و بهزیستی اجتماعی و هیجانی می‌توان گفت ایمان و اعتقاد به خدا و اینکه هر کاری با توکل به او به خوبی شروع می‌شود و خدا تمام امور را کنترل می‌کند موجب حس خوش‌بینی و اطمینان درباره عملکردهای آینده فرد می‌شود. بنابراین، با این حس خوش‌بینی وارد صحنه‌های اجتماعی می‌شود. تعاملات والدین و فرزندان و ارتباط با خدا می‌تواند در ایجاد سبک‌های اسنادی موفقیت تأثیر داشته باشد. این نتایج با یافته‌های مطالعات اکسلاین^۱ و همکاران (۳۵) و پاراگامنت^۲ و همکاران (۳۶) همسو است. ایشان نشان داده‌اند که خشم نسبت به خداوند به دلیل احساس رهاشدگی توسط خداوند متعال (دل‌بستگی نایمن اجتنابی) با سلامت روان پایین‌تر و راهکارهای مقابله‌ای ضعیف‌تر در ارتباط است و در نتیجه فرد احساس شادکامی و رضایت کمتری از زندگی می‌نماید. علاوه بر این، یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش باقری‌پناه و همکاران نیز همسو است که نشان داده‌اند دل‌بستگی به خدا توان تبیین ۵۲ درصد از تغییرات آسیب‌پذیری روانی را دارد. این پژوهش در جهت ارتباط دل‌بستگی به خدا با بهزیستی هیجانی است (۳۷). در بررسی شکل‌گیری افسردگی زنان مبتلا به سرطان پستان نیز سبک‌های دل‌بستگی به خدا ارتباط معنی‌داری با اضطراب مرگ نشان داده است (۳۸). در تبیین این اتفاق باید گفت همان‌گونه که دل‌بستگی ایمن به خدا با بهزیستی اجتماعی و هیجانی رابطه مثبت دارد، در دل‌بستگی نایمن به خدا نیز با کاهش بهزیستی اجتماعی و هیجانی رابطه دارد. می‌توان خشم نسبت به خداوند را بازتابی از رویارویی مستمر فرد با مشکلات و رویدادهای زندگی تلقی کرد. به این ترتیب اشخاصی که در زندگی با مشکلات متعدد یا رویدادهای ناخوشایند روبه‌رو هستند و در برابر آن رویدادها احساس ناتوانی می‌کنند دل‌بستگی نایمن (اجتنابی یا اضطرابی) به خدا دارند. همچنین با توجه به اینکه در بیشتر پژوهش‌ها دل‌بستگی نایمن اجتنابی به خدا با دل‌بستگی نایمن اجتنابی به والدین همپوشانی زیادی دارد و افراد دل‌بسته نایمن به دلیل ناتوانی در تسلط بر محیط و ناتوانی از برقراری روابط مثبت، دوری‌گزینی را انتخاب می‌کنند و در نتیجه می‌توان به این صورت پایین‌بودن نمره بهزیستی اجتماعی را در افراد دل‌بسته نایمن

^۱) Exline

^۲) Pargament

References

1. Bagiyan M, Bakhti M. The Encouragement Training Based on Adlerian Approach and the Social and Emotional Well-Being of Boarding School Students. *Quarterly Journal of Family and Research*. 2014;10(4):83-100. (Full Text in Persian)
2. Keyes CLM. Social well-being. *Social psychology quarterly*. 1998:121-40.
3. Keyes CL. Complete mental health: An agenda for the 21st century. 2003.
4. Keyes CL, Magyar-Moe JL. The measurement and utility of adult subjective well-being. 2003.
5. Keyes CL. The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of health and social behavior*. 2002:207-22.
6. Ghalami Z, Sohrabi Z. The study of relationship between perceived parenting styles with emotional well-being and social well-being of students. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*. 2019;8(7):107-12. (Full Text in Persian)
7. Gärling T, Gamble A, Fors F, Hjerm M. Emotional well-being related to time pressure, impediment to goal progress, and stress-related symptoms. *Journal of Happiness Studies*. 2016;17(5):1789-99.
8. Bowlby J. Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger: London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis; 1973. p. 1-429.
9. Besharat MA. Mabani Darmani-e Nazariyeh Delbastegi. *Rooyesh-e- Ravanshenasi Journal*. 2012;1(1):15-38. (Full Text in Persian)
10. Hashemi Z, Jowkar B. A causal modeling of emotional resilience: parent and peer attachment, cognitive emotion regulation and coping strategies. *Journal of Psychological Studies*. 2013;9(1):9-38. (Full Text in Persian)
11. Williams LC. Attachment style in college students: family origins and mental health correlates. *Annual review of undergraduate research, school of humanities and social sciences*. 2010;9:204-26.
12. Dogan T. The effects of psychodrama on young adults' attachment styles. *The arts in psychotherapy*. 2010;37(2):112-9.
13. Afsharian N, Kadivar P. The role of attachment to parents and peers, and psychological self-alienation in predicting adolescent's vandalistic behaviors. *The Journal of New Thoughts on Education*. 2016;12(1):61-78. (Full Text in Persian)
14. Kirkpatrick LA. Attachment and religious representations and behavior. 1999.
15. Kirkpatrick LA, Shaver PR. Attachment theory and religion: Childhood attachments, religious beliefs, and conversion. *Journal for the scientific study of religion*. 1990:315-34.
16. Rowatt W, Kirkpatrick LA. Two dimensions of attachment to God and their relation to affect, religiosity, and personality constructs. *Journal for the scientific study of religion*. 2002;41(4):637-51.
17. Aqa Babaii N, Farahani H, Fazili A. Spiritual intelligence and subjective well-being. *Ravanshenasi Va Din*. 2011;4(3):83-96. (Full Text in Persian)
18. Bradshaw M, Ellison CG, Flannelly KJ. Prayer, God imagery, and symptoms of psychopathology. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 2008;47(4):644-59.
19. Sim TN, Loh BS. Attachment to God: Measurement and dynamics. *Journal of Social and Personal relationships*. 2003;20(3):373-89.
20. Cassidy J, Shaver PR. *Handbook of attachment: Theory, research and clinical application*: New York: Guilford press.; 1999.
21. Armsden GC, Greenberg MT. The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of youth and adolescence*. 1987;16(5):427-54.
22. Nosrati MS, Mazaheri MA, Heidari M. The relationship between identity databases and the degree of secure attachment of adolescent boys (14, 16 and 18 years old) to parents and peers. *Family research*. 2006;2(5). (Full Text in Persian)
23. HaddadiKoohsar AA, GhobaryBonab B. Relation between emotional intelligence and quality of attachment in high school administrators. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2011;30:949-53. (Full Text in Persian)
24. Joshanloo M, Nosratabadi M, Rostami R. Examining the factor structure of the keys comprehensive scale of well-being. 2006;3(9):35-51. (Full Text in Persian)
25. Beyrami M, Mohammadpour V, Gholamzadeh M, Islami B. Comparison of Happiness and Eagerness to Communicate in Student Attachment Styles. *Behavioral Sciences*. 2012;(6)1.
26. Kafetsios K. Attachment and emotional intelligence abilities across the life course. *Personality and individual Differences*. 2004;37(1):129-45.
27. McCarthy CJ, Moller NP, Fouladi RT. Continued attachment to parents: Its relationship to affect regulation and perceived stress among college students. *Measurement and evaluation in counseling and development*. 2001;33(4):198-213.

28. Mikulincer M, Florian V. The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. 1998.
29. Beck R, McDonald A. Attachment to God: The Attachment to God Inventory, tests of working model correspondence, and an exploration of faith group differences. *Journal of psychology and theology*. 2004;32(2):92-103.
30. Feeney JA, Noller P. *Adult attachment*: Sage; 1996.
31. Nosrati F, Batavani A, Ghobari-Bonab B, Masjedsaraee MR. The Relationship between Attachment to God, Attachment to Adults, Resilience, Self-compassion and Mindfulness in Undergraduate Students in Tehran University. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020;6(1):5-18. (Full Text in Persian)
32. Akhondi M, Moradinasab M, Boloorsaz-Mashhadi H, Ehsanpour F, Poraghaiee S. The Prediction of Marital Forgiveness Based on Emotional Regulation, Attachment to God and Religion-based Coping Strategy in Women with Domestic Violence Experience. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020;6(2):115-28. (Full Text in Persian)
33. Bradshaw M, Kent BV, Henderson WM, Setar AC. Attachment to god and social trust. *Sociological Perspectives*. 2019;62(6):1001-21.
34. Refahi Z, Bahmani B, Nayeri A, Nayeri R. The relationship between attachment to God and identity styles with Psychological well-being in married teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;174:1922-7. (Full Text in Persian)
35. Exline JJ, Yali AM, Lobel M. When God disappoints: Difficulty forgiving God and its role in negative emotion. *Journal of health psychology*. 1999;4(3):365-79.
36. Pargament KI, Smith BW, Koenig HG, Perez L. Patterns of positive and negative religious coping with major life stressors. *Journal for the scientific study of religion*. 1998:710-24.
37. BagheriPanah M, Golafriz M, Boloorsaz-Mashhadi H, Moayedimehr M, Khorrooshi M. The Mediating Role of Mediator of Self-compassion in the Relationship between Psychological Vulnerability and Attachment to God in Female Students Studying at in Karaj Islamic Azad University in 2016. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020;6(1):74-86. (Full Text in Persian)
38. Sharifi Saki S, Alipor A, Aghayuosefi A, Mohamadi MR, Ghobari Bonab B. The Relationship between Self-Compassion with Depression in Women with Breast Cancer with Mediation Death Anxiety. *Quarterly journal of health psychology*. 2019;8(29):52-67. (Full Text in Persian)

